

7. Інклюзивна освіта в педагогіці і практиці діяльності школи. URL: <https://www.slideshare.net/informatiknua/ss-71763800/>
8. Кобинець Я. Інклюзія під час війни: як підтримати дітей з особливими потребами? URL: <https://osvita.ua/school/method/87002/>
9. Принципи універсального дизайну. URL: <https://ud.org.ua/publikatsiji/11-printsipi-universalnogo-dizajnu>

Вивчення гібридних новотворів на уроках української мови в старших класах як засіб формування мовленнєвої компетентності

*Чопікян Анжеліна,
учитель української мови та літератури
комунального закладу «Харківський ліцей № 17
Харківської міської ради», учитель вищої
категорії, учитель-методист
angelina.chopikjan@gmail.com*

Осучаснення змісту освіти відбувається не тільки завдяки розвитку сучасних технологій, змін у соціально-політичному, духовному, культурному житті, а також завдяки інноваційним процесам, які характеризують мову як комунікативну систему. Утворення нових слів дозволяє мові постійно реалізовувати свої можливості, спираючись як на питомий словотвірний матеріал, так і на запозичений з інших мов. ЗМІ, соціальні мережі активно творять і використовують запозичені одиниці, які можуть набувати ознак української мови. При цьому способи їхнього пристосування до системи нашої мови можуть бути абсолютно різними: від калькування до гібридизації. Саме процеси гібридизації, поширені в ЗМК та соцмережах, їхні засоби, новітні гібридні одиниці й результат їхнього використання повинні стати предметом вивчення на уроках української мови в 10-11 класах.

Використання сучасних лексикографічних джерел, зокрема словника «Словотворчість незалежної України. 2012 – 2016» за редакцією А. Нелюби, Є. Редька [1], а також засобів масової інформації дає поштовх для креативного мислення, сприяє мовленнєвій творчості здобувачів освіти. Можемо стверджувати, що словотворення є і залишається однією з основних причин змін словникового складу та джерелом збагачення лексики будь-якої мови. Безперечним є той факт, що саме словотвір є основним засобом поповнення кожної мовної системи незалежно від її особливостей. Тому цей аспект вивчення мови є актуальним для сучасної освіти, оскільки відповідає вимогам формування національної ідентичності на уроках мовно-літературної освітньої галузі.

Процес гібридизації, викликаний внутрішньомовними та позамовними чинниками, стає дедалі масовішим, гібрид уживається не лише у вузько термінологічній галузі, а й у загальнонаціональній мові. Гібридні одиниці широко представлені в різних стилях, вони стають основою для творення нових слів і сприймаються як невід'ємна частина мовного процесу. Це є ключовим фактором в осмисленні значення процесу гібридизації як пристосування іншомовних слів до

української мови. Мета вчителя на уроці – показати важливість міжмовних гібридів у розвитку української мови. Особливості гібридизації можна проілюструвати різними видами завдань і вправ.

1. *Відновіть словотвірний ланцюжок*: кокакольний, Кока-Кола, кокакольніця, кокакольник; клас, неокласичний, переднеокласичний, класика, класичний; преміумний, преміум, преміумність; утеплювати, тепло, утепліст; паркувати, парк, паркун; легенда, легендарніти, легендарний.

2. *Установіть спосіб словотворення*: комунепад, контрач, екосело, орбанізований, оруелівщина, навколоекономічний, раймштайново, бездок, по-олівєртвістівськи, праворадикалка, домовлянт, антищепленець, фейсбучник, ретропаротяг, псевдоповстання, проіранськість.

3. *Опишіть лексичне значення гібридного новотвору, спираючись на інформацію зі всесвітньої історії та історії України*: кремлецентричний, кнопкодав, клінтонізм, кримнашівець, хрущовізація, халіфатчик, трампіст, русотуристифобія, рашотудейний, брекзитівець, путінофіл, кіборгіада.

4. *Установіть відповідність між лексичним значенням афікса і словом*:

Лексичне значення афікса

Слово

1. Назва особи за прихильністю.	А богемник
2. Назва особи за належністю до об'єктів.	Б іксрейдівець
3. Назва особи-представника руху, ідеології.	В вердіанець
4. Назва особи за предметом дії (діяльності).	Г графітник
5. Назва особи-мешканця певної території.	

5. *Напишіть вільне есе на тему «Чи можлива екорозбудова сучасного міста?», використовуючи запропоновані неологізми*: еконадія, екоготель, екорозмальовка, біомистецтво, людиноцентричний, монопростір, муралізація, урбанізований, мегабудівництво.

6. *Утворіть фемінітиви від гібридних неологізмів*: фараон, фасилітатор, фахівець, праворадикал, нобелянт, медієкритик, косметолог.

7. *У поданих реченнях знайдіть гібридний неологізм і поясніть особливості слововживання та лексичне значення*:

1. Агробунт: фермери перекидають магістралі.
2. Лає опонентів «соросятами».
3. А вона знов бенефісить у ВР.
4. Так, я не зношу інфоциганства.
5. Мене звалив з ніг підлий вірусяка.
6. Я нарешті збагнула, у чому суть проблеми з «портретуванням» нашої війни.

8. *Висловіть свої міркування щодо доцільності чи недоцільності вживання новотворів у мовленні. Наведіть аргументи «за» і «проти».*

9. *Прочитайте текст, знайдіть неологізми й поясніть, яку стилістичну роль вони виконують.*

3 2 серпня в Україні розпочнеться інженерний хакатон «Країна інженерів», організований платформами Lobby X та Технологічними Силами України. Захід, який стартує в Ужгороді, передбачає безкоштовну участь для фахівців, студентів технічних спеціальностей, розробників і стартаперів, які працюють або планують працювати в miltech-сфері.

Програма охопить Ужгород, Тернопіль, Рівне, Вінницю, Одесу, Полтаву та Дніпро. Події триватимуть із серпня до жовтня 2025 року. Учасники можуть представити свої ідеї або прототипи в напрямках автономізації, зв'язку, мехатроніки, енергетики, живлення, авіаконструювання та радіозв'язку.

Найкращі рішення отримають фінансування до \$100 000, а також експертну й виробничу підтримку для доведення проєктів до бойової ефективності. Організатори планують влаштувати учасників у наявні мілітарі-проєкти відповідно до актуальних запитів із фронту.

10. Суфікс **-ець-** має однакове значення в усіх словах рядка, ОКРІМ:

- А сліпець,
- Б зрадливець,
- В нещасливець,
- Г реформець.

Опрацювання таких завдань на уроках дасть змогу встановити низку особливостей гібридного словотворення та дійти висновку, що переважна більшість словотвірних одиниць відповідає загальномовним тенденціям.

Отже, останнім часом помітною є тенденція до збільшення кількості гібридів і їхнього вживання в мові, що свідчить про необхідність опрацювання теоретичного й фактичного матеріалу з цієї теми, дослідження причин, наслідків такого мовного явища та його функціонування в мові. Використання практико-орієнтованих завдань, створення проблемних ситуацій не тільки допоможе вчителю реалізувати компетентнісний підхід у навчанні, а й сформує вміння та навички школярів під час роботи з новою інформацією, що врешті-решт сприятиме їхній конкурентоспроможності на ринку праці.

Список використаних джерел

1. Словотворчість незалежної України. 2012 – 2016. Словник / Укладачі А. Нелюба, Є. Редько; загальна редакція А. Нелюби. – Харків: Харківське історико-філологічне товариство, 2017. – 460 с. – URL: https://www.researchgate.net/publication/329487869_Slovotvorcist_nezaleznoi_Ukraini_2012-2016_Slovník